# ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
# ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՆԱԽԱԳԱՀ

*08.07.2020թ.*
*ք. Երևան*

*Քաղաքացիական գործ*
*թիվ ԵԴ/34197/02/19*

## ՈՐՈՇՈՒՄ
## Թիվ ԵԴ/34197/02/19 քաղաքացիական գործի ենթակայությունը որոշելու մասին

***1.Գործի դատավարական նախապատմությունը և ենթակայության հարցի լուծման համար էական նշանակություն ունեցող հանգամանքները.***

Վալերի Մեջլումյանը 15.10.2019թ. հայցադիմում է ներկայացրել Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան ընդդեմ ՎՏԲ Բանկ ՀԲԸ-ի, «Հայաստանի կենտրոնական դեպոզիտարիա» ԲԲԸ-ի, երրորդ անձինք «Թեղուտ» ՓԲԸ-ի, «ՎՏԲ-Հայաստան Բանկ» ՓԲԸ-ի, «Արմենիան Քափըր Փրոգրամ» ՓԲԸ-ի, «Ռուդա Գրուպ» ՍՊԸ-ի՝ գրավի առարկայի իրացմանն ուղղված գործողությունները ոչ իրավաչափ ճանաչելու և «Արմենիան Քափըր Փրոգրամ» ՓԲԸ-ի 100% բաժնետոմսերի նկատմամբ հայցվորի սեփականության իրավունքը գրանցելուն «Հայաստանի կենտրոնական դեպոզիտարիա» ԲԲԸ-ին պարտավորեցնելու պահանջների մասին:

Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի (դատավոր՝ Ռ. Ներսիսյան) (այսուհետ՝ Դատարան) 28.10.2019 թվականի որոշմամբ հայցադիմումն ընդունվել է վարույթ:

Հայցվորի ներկայացուցիչը 06.03.2020թ. դատական նիստի ընթացքում միջնորդություն է ներկայացրել՝ «Արմենիան Քափըր Փրոգրամ» ՓԲԸ-ին երրորդ անձանց կազմից հանելու մասին:

Դատարանի 06.03.2020թ. որոշմամբ միջնորդությունը բավարարվել է, և «Արմենիան Քափըր Փրոգրամ» ՓԲԸ-ն հանվել է երրորդ անձանց կազմից:

Այնուհետև, 15.06.2020թ. Դատարանը որոշում է կայացրել գործը Սնանկության դատարանի քննությանը փոխանցելու մասին՝ հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«(…) Պատասխանող ՎՏԲ Բանկ ՀԲԸ-ի և երրորդ անձ «ՎՏԲ-Հայաստան Բանկ» ՓԲԸ-ի ներկայացուցիչ Վահագն Դալլաքյանը 11.06.2020թ. դատական նիստի ընթացքում միջնորդություն է ներկայացրել դատարան՝ գործը Սնանկության դատարանի քննությանը հանձնելու վերաբերյալ: Որպես միջնորդության հիմնավորում՝ նշել է, որ թիվ ՍնԴ/0555/04/20 գործով 30.04.2020թ. կայացված վճռով «Արմենիան Քափըր Փրոգրամ» ՓԲԸ-ն սնանկ է ճանաչվել, իսկ սնանկ ճանաչված բաժնետիրական ընկերության բաժնետոմսերի օտարման հարցի լուծումը ենթակա է բացառապես Սնանկության դատարանին:

Համաձայն 15.04.2020թ. խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի 4-րդ հոդվածի՝ սնանկ ճանաչված պարտապանի գույքի կազմում ներառված գույքի և իրավունքների, երրորդ անձին պատկանող ապահովված իրավունքի առարկայի, պարտապանի և պարտատիրոջ մասնակցությամբ կնքված, ներառյալ՝ պարտավորությունների կատարման ապահովման միջոցների պայմանագրերի առնչությամբ ծագած և պարտատերերի պահանջների բավարարման հնարավորության վրա ազդող վեճերով քաղաքացիական գործերը, բացառությամբ կառավարչի կողմից ներկայացվող հայցերով հարուցվող քաղաքացիական գործերի, քննում է սնանկության գործը վարող դատավորը նույն սնանկության գործի շրջանակում՝ որպես առանձին քաղաքացիական գործեր (այսուհետ՝ առանձին քաղաքացիական գործեր):

«Սնանկության մասին» օրենքի 39-րդ հոդվածի 1-ին մասի «բ» ենթակետի համաձայն՝ սնանկության վերաբերյալ դիմումը վարույթ ընդունելու պահից արգելվում է առանց դատարանի որոշման պարտապանի գույքի, ինչպես նաև նրա մասնակցի (մասնակիցների) սեփականությունը հանդիսացող պարտապան կազմակերպությունում ունեցած բաժնեմասերի (բաժնետոմսերի, փայաբաժինների և օրենքներով սահմանված այլ արժեթղթերի) օտարումը, վարձակալության տալը, գրավադրումը կամ այլ ձևով ծանրաբեռնումը, բացառությամբ նույն օրենքի 55-րդ հոդվածի երկրորդ մասով նախատեսված դեպքերի:

Տվյալ դեպքում գործով վեճի առարկա է հանդիսանում «Արմենիան Քափըր Փրոգրամ» ՓԲԸ-ի 100% բաժնետոմսերի օտարման հետ կապված պահանջը, իսկ վերը բերված հոդվածի դրույթների համաձայն՝ բաժնետոմսերի օտարման հետ կապված որոշում պետք է կայացնի մասնագիտացված դատարանը: Այսինքն՝ նման պայմաններում, երբ կազմակերպությունը սնանկ է ճանաչվել և քննվում է նրա բաժնետոմսերի օտարման հարցը, Երևան քաղաքի ընդհանուր իրավասության դատարանին օրենքով նման լիազորություններ վերապահված չեն: Ուստի դրանից հետևում է, որ սույն գործը պետք է հանձնել Սնանկության դատարանին»:

22.06.2020 թվականին թիվ ԵԴ/34197/02/19 քաղաքացիական գործը մակագրվել է Սնանկության դատարանի դատավոր Գ. Ավագյանին:

25.06.2020 թվականի որոշմամբ Սնանկության դատարանը գործի ենթակայության շուրջ ծագած վեճը լուծելու նպատակով գործն ուղարկել է Վճռաբեկ դատարանի նախագահին՝ հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«(...) Ազգային ժողովի կողմից 12.12.2019 թվականին ընդունված (ուժի մեջ է մտել 15.04.2020 թվականին) թիվ ՀՕ-294-Ն ՀՀ օրենքի «Եզրափակիչ մաս և անցումային դրույթներ» սահմանող հոդվածներում հստակորեն նշվել է այն, որ մինչև 15.04.2020 թվականը հարուցված սնանկության գործերի վարման գործընթացում կիրառելի չեն 15.04.2020 թվականին ուժի մեջ մտած թիվ ՀՕ-294-Ն ՀՀ օրենքի խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի իրավակարգավորումները:

Մինչդեռ սույն դեպքում Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի 15.06.2020 թվականի «Գործը ՀՀ սնանկության դատարանի քննությանը փոխանցելու մասին» որոշմամբ կիրառվել են 15.04.2020 թվականին ուժի մեջ մտած թիվ ՀՕ-294-Ն ՀՀ օրենքի խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի իրավակարգավորումները: Մասնավորապես՝ «Սնանկության մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի 3-րդ մասը, որն ինչպես վերոշարադրյալում նշվեց, սույն դեպքում կիրառելի չէ, քանի որ ՀՀ սնանկության դատարանի կողմից թիվ ՍնԴ/0555/04/20 սնանկության գործով դիմումը վարույթ է ընդունվել 04.03.2020 թվականին:

Սույն դեպքում թիվ ՍնԴ/0555/04/20 սնանկության գործով սնանկ ճանաչված պարտապան «Արմենիան Քափըր Փրոգրամ» ՓԲԸ-ն ըստ հայցի Վալերի Մեջլումյանի ընդդեմ ՎՏԲ Բանկ ՀԲԸ-ի, «Հայաստանի կենտրոնական դեպոզիտարիա» ԲԲԸ-ի, երրորդ անձինք «Թեղուտ» ՓԲԸ-ի, «ՎՏԲ-Հայաստան Բանկ» ՓԲԸ-ի, «Ռուդա Գրուպ» ՍՊԸ-ի՝ գրավի առարկայի իրացմանն ուղղված գործողությունները ոչ իրավաչափ ճանաչելու և «Արմենիան Քափըր Փրոգրամ» ՓԲԸ-ի 100% բաժնետոմսերի նկատմամբ հայցվորի սեփականության իրավունքը գրանցելուն «Հայաստանի կենտրոնական դեպոզիտարիա» ԲԲԸ-ին պարտավորեցնելու պահանջների մասին քաղաքացիական գործով չի հանդիսանում ոչ պատասխանող, ոչ էլ պատասխանողի կողմում հանդես եկող երրորդ անձ, հետևաբար բացակայում են մինչև 15.04.2020թ. գործող խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի 2-րդ մասի հիմքերը:

Բացի այդ, սույն գործով վեճը ծագել է «Արմենիան Քափըր Փրոգրամ» ՓԲԸ-ի բաժնետերերի միջև և վերաբերվում է ընկերության բաժնետոմսերի պատկանելիությանը, մինչդեռ թիվ ՍնԴ/0555/04/20 սնանկության գործով սնանկ է ճանաչվել հենց «Արմենիան Քափըր Փրոգրամ» ՓԲԸ-ն: Այսինքն՝ սույն գործով վերջնական դատական ակտի կայացման արդյունքում «Արմենիան Քափըր Փրոգրամ» ՓԲԸ-ի բաժնետոմսերի սեփականատերերի փոփոխությունը չի կարող հանգեցնել «Արմենիան Քափըր Փրոգրամ» ՓԲԸ-ի գույքի կազմի փոփոխության, հետևաբար բացակայում է նաև պարտապան «Արմենիան Քափըր Փրոգրամ» ՓԲԸ-ի գույքի կազմում ներառված գույքի առնչությամբ ծագած վեճը: Վերոգրյալի հաշվառմամբ դատարանը գտնում է, որ սույն գործը ՀՀ սնանկության դատարանում քննության ենթակա չէ»:

Թիվ ԵԴ/34197/02/19 քաղաքացիական գործը Վճռաբեկ դատարանում ստացվել է 01.07.2020թ.:

***2. Կիրառելի իրավական նորմերը, պատճառաբանությունները և եզրահանգումը.***

Սույն գործով առաջին ատյանի դատարանների միջև քաղաքացիական գործի ենթակայության շուրջ ծագած վեճը լուծելու համար գտնում եմ, որ անհրաժեշտ է անդրադառնալ և եզրահանգումներ անել հետևյալ իրավական հարցադրումների կապակցությամբ.

*1) ինչպես մինչև 15.04.2020 թվականը (մինչև թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի ուժի մեջ մտնելը) գործող խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքով, այնպես էլ՝ 15.04.2020թ. ուժի մեջ մտած թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքով սահմանված են արդյո՞ք այնպիսի հանգամանքներ, որոնց բացակայությունը՝ գործի քննությամբ պարզելուց հետո միայն առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանները կարող են վարույթ ընդունած քաղաքացիական գործերն ըստ ենթակայության Սնանկության դատարանի քննությանը հանձնելու մասին հարց քննարկել,*

*2) կարող են արդյո՞ք «Սնանկության մասին» օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին Ազգային ժողովի կողմից 12.12.2019թ. ընդունված թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի (ուժի մեջ է մտել 15.04.2020թ.) կարգավորումները կիրառվել մինչ այդ օրենքի ուժի մեջ մտնելը Սնանկության դատարանի վարույթում գտնվող սնանկության գործի հետագա վարման կամ առանձին դատավարական գործողությունների կատարման գործընթացում,*

*3) որո՞նք էին մինչև 15.04.2020 թվականը (մինչև թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի ուժի մեջ մտնելը) գործող խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքով սահմանված այն*

*պահանջները, որոնց վերաբերյալ քաղաքացիական գործում փաստերի առկայությունը կարող էր միայն թույլ տալ առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարաններին՝ վարույթ ընդունած քաղաքացիական գործերն ըստ ենթակայության Սնանկության դատարանի քննությանը հանձնելու մասին կատարել իրավաչափ եզրահանգում,*

*4) որո՞նք են 15.04.2020թ. ուժի մեջ մտած թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքով սահմանված այն պահանջները, որոնց վերաբերյալ քաղաքացիական գործում փաստերի առկայությունը կարող է միայն թույլ տալ առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարաններին՝ վարույթ ընդունած քաղաքացիական գործերն ըստ ենթակայության Սնանկության դատարանի քննությանը հանձնելու մասին կատարել իրավաչափ եզրահանգում:*

***Դիրքորոշումներ 1-ին հարցադրման վերաբերյալ.***

Մինչև 15.04.2020 թվականը (մինչև թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի ուժի մեջ մտնելը) գործող խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի 39-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 4-րդ կետի համաձայն՝ «պարտապանին սնանկ ճանաչելու մասին վճիռն օրինական ուժի մեջ մտնելու օրվանից՝ կարճվում կամ ավարտվում են պարտապանից ***գումարի բռնագանձման կամ գույք հանձնելու պահանջով*** քաղաքացիական, վարչական կամ արբիտրաժային տրիբունալի վարույթում գտնվող գործերը, և պարտապանի դեմ պարտատերերի պահանջները կարող են ներկայացվել սնանկության վարույթի շրջանակներում՝ սույն օրենքով սահմանված ժամկետներում և կարգով»:

***Նույն կարգավորումն առկա է նաև 15.04.2020թ. ուժի մեջ մտած թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի 39-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 4-րդ կետում:***

15.04.2020թ. ուժի մեջ մտած թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի 19-րդ հոդվածի 1-ին մասի գ) կետի համաձայն՝ «(...) դատարանը պարտապանին սնանկ ճանաչելու, դիմումը մերժելու կամ դիմումն առանց քննության թողնելու, ինչպես նաև գործի վարույթը կարճելու մասին անհապաղ տեղեկացնում է՝

(...),

Հայաստանի Հանրապետության վճռաբեկ դատարանին՝ Հայաստանի Հանրապետության բոլոր դատարաններին ծանուցելու համար,

(...)»:

Նույն կարգավորումն առկա է նաև մինչև 15.04.2020 թվականը (մինչև թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի ուժի մեջ մտնելը) գործող խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի 19-րդ հոդվածի 1-ին մասի գ) կետում:

ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի (այսուհետ նաև՝ Օրենգիրք) 182-րդ հոդվածի 1-ին մասի 12-րդ կետի կետի համաձայն՝ «Առաջին ատյանի դատարանը դատավարության ցանկացած փուլում կարճում է գործի վարույթը, եթե՝

(...),

օրենքով նախատեսված այլ դեպքերում»:

09.04.2018թ. ուժը կորցրած ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 109-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ «Դատարանը կարճում է գործի վարույթը, եթե՝ վեճը ենթակա չէ դատարանում քննության»:

Օրենսգրքի 439-րդ հոդվածի 2-րդ, 3-րդ և 4-րդ մասերի համաձայն՝

«Սույն օրենսգիրքն ուժի մեջ մտնելու պահից ուժը կորցրած ճանաչել Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական դատավարության 1998 թվականի հունիսի 17-ի օրենսգիրքը:

Մինչև սույն օրենսգրքի ուժի մեջ մտնելը ներկայացված հայցադիմումների, դիմումների և բողոքների վարույթ ընդունելու հարցը լուծելիս կիրառվում են Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական դատավարության 1998 թվականի հունիսի 17-ի օրենսգրքի նորմերը:

Սույն օրենսգրքի ուժի մեջ մտնելու օրվա դրությամբ առաջին ատյանի դատարանի վարույթում գտնվող գործերը առաջին ատյանի դատարանում քննվում են Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական դատավարության 1998 թվականի հունիսի 17-ի օրենսգրքի նորմերով»:

Վերոգրյալ իրավակարգավորումների համակարգային վերլուծությունից հետևում է, որ առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարաններն իրենց վարույթում քննվող քաղաքացիական գործերով պատասխանողների սնանկ ճանաչված լինելու վերաբերյալ Վճռաբեկ դատարանից ծանուցում ստանալու կամ Օրենսգրքով թույլատրելի ցանկացած այլ աղբյուրից տեղեկատվություն ստանալու դեպքում առաջին հերթին իրենց վարույթում գտնվող քաղաքացիական գործերով պետք է քննարկման առարկա դարձնեն գործի վարույթը՝ «Սնանկության մասին» օրենքի 39-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 4-րդ կետով սահմանված կարճելու հիմքի առկայության հարցը: Միաժամանակ հարկ է նշել, որ տվյալ հիմքի առկայության դեպքում քաղաքացիական գործի վարույթը կարճելու իրավական հնարավորություններն առկա են ինչպես 09.04.2018թ. ուժը կորցրած ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 109-րդ հոդվածի 1-ին կետում, այնպես էլ՝ Օրենսգրքի 182-րդ հոդվածի 1-ին մասի 12-րդ կետում:

«Սնանկության մասին» օրենքի 39-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 4-րդ կետի բովանդակության ուսումնասիրությունից հետևում է, որ առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանում քննվող այն քաղաքացիական գործի վարույթն է ենթակա կարճման, որով հայցվորի կողմից պատասխանողին ուղղված է ***գումարի բռնագանձման պահանջ կամ գույք հանձնելու պահանջ:*** Հետևաբար «Սնանկության մասին» օրենքի վկայակոչված հիմքով քաղաքացիական գործի վարույթը կարճելու անհրաժեշտություն կարող է ծագել հետևյալ պայմանների միաժամանակյա առկայության դեպքում՝

*ա) քաղաքացիական գործով պատասխանողը դատարանի օրինական ուժի մեջ մտած վճռով սնանկ է ճանաչվել,*

*բ) քաղաքացիական գործով սնանկ ճանաչված պատասխանողի դեմ ներկայացված է գումարի բռնագանձման կամ գույք հանձնելու պահանջ:*

Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ գումարի բռնագանձման պահանջի դեպքում առավել քան հստակ է դատական գործերի շրջանակը, իսկ գույք հանձնելու պահանջի մասով իրավակիրառ պրակտիկայում հնարավոր է առաջանան որոշակի տարընկալումներ, ինչպես նաև նկատի ունենալով դատական գործերը մեկ դատարանից մեկ այլ դատարան անհարկի հանձնելը, գործերի քննության անհարկի ձգձգումները կանխելու կարևորությունն ու անհրաժեշտությունը, և այդ հանգամանքների հնարավոր ազդեցությունը գործի ողջամիտ ժամկետում քննության իրավունքի ապահովման գործընթացի վրա՝ գտնում եմ, որ հարկ է վերլուծել «Սնանկության մասին» օրենքի վերը նշված հոդվածի իմաստով «գույք հանձնել» եզրույթի հասկացությունը:

Պարտապանի գույքի կազմում ներառման ենթակա գույքի շրջանակը հստակ սահմանված է մինչև 15.04.2020 թվականը (մինչև թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի ուժի մեջ մտնելը) գործող խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի 47-րդ հոդվածի 1-ին

մասում: Հիշյալ կարգավորումը որոշակի փոփոխությունների է ենթարկվել 15.04.2020թ. ուժի մեջ մտած թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքով: Մասնավորապես՝ մինչև 15.04.2020 թվականը (մինչև թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի ուժի մեջ մտնելը) գործող խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի 47-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ «Պարտապանի գույքի կազմում է ներառվում պարտապանին պատկանող ցանկացած գույք, իրավունք կամ այլ ակտիվ, ներառյալ՝ մտավոր սեփականության օբյեկտ: Ի ապահովումն պարտապանի՝ սույն օրենքի 43-րդ հոդվածի 2-րդ մասով նախատեսված մորատորիում չտարածելու մասին դատարանին ծանուցած ապահովված իրավունքով պարտատիրոջ առջև ստանձնած պարտավորության համար ապահովված իրավունքի առարկան (այդ թվում՝ երրորդ անձին պատկանող) չի ընդգրկվում պարտապանի գույքի կազմում, բացառությամբ դրա իրացումից ստացված միջոցների, որոնք պարտապանի գույքի կազմում են ընդգրկվում սույն օրենքի 43-րդ հոդվածի 8-րդ մասով նախատեսված դեպքում»:

15.04.2020թ. ուժի մեջ մտած թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի 47-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ «պարտապանի գույքի կազմում է ներառվում պարտապանին պատկանող ցանկացած գույք, իրավունք կամ այլ ակտիվ, ներառյալ՝ մտավոր սեփականության օբյեկտ կամ այլ գույքային իրավունքներ, ինչպես նաև երրորդ անձին պատկանող ապահովված իրավունքի առարկաները: Ապահովված իրավունքի այն առարկան (այդ թվում՝ երրորդ անձին պատկանող), որի վերաբերյալ դատարանը սույն օրենքի 39.2-րդ հոդվածով սահմանված կարգով ընդունել է ապահովված պարտատիրոջ պահանջի չափը հաստատելու և ապահովված իրավունքի առարկայի իրացում թույլատրելու մասին որոշում, չի ընդգրկվում պարտապանի գույքի կազմում, բացառությամբ դրա իրացումից ստացված միջոցների, որոնք պարտապանի գույքի կազմում ընդգրկվում են սույն օրենքի 43-րդ հոդվածի 8-րդ մասով նախատեսված դեպքում»:

Հետևաբար, անհրաժեշտ է նկատի ունենալ, որ թեպետ 15.04.2020թ. ուժի մեջ մտած թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի 47-րդ հոդվածի 1-ին մասում ընդլայնվել է պարտապանի գույքի կազմում ներառման ենթակա գույքի կազմի շրջանակը, այդ թվում՝ երրորդ անձին պատկանող ապահովված իրավունքի առարկաների ներառման ենթակա լինելու առումով, այդուհանդերձ, հարկ է նկատի ունենալ, որ ինչպես մինչև 15.04.2020 թվականը (մինչև թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի ուժի մեջ մտնելը) գործող խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի, այնպես էլ՝ 15.04.2020թ. ուժի մեջ մտած թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի 47-րդ հոդվածի 1-ին մասի կարգավորումը վերաբերում է պատասխանողին պատկանող գույքին:

Այս մեկնաբանությունն առավել ամրապնդվում է «Սնանկության մասին» օրենքի 4-րդ հոդվածի 3-րդ մասով (ներկայումս գործող խմբագրությամբ) սահմանված այն լրացուցիչ պահանջով, որ հարուցված քաղաքացիական գործն իր ազդեցությունը պետք է ունենա սնանկության գործով պարտատերերի պահանջների բավարարման հնարավորության վրա:

Ամփոփելով վերոգրյալը՝ կարելի է արձանագրել, որ վերը նշված իրավակարգավորումների բովանդակային վերլուծությունից հետևում է, որ «գույք հանձնել» եզրույթը վերաբերում է պարտապանին սեփականության իրավունքով պատկանող, ինչպես նաև «Սնանկության մասին» օրենքի 47-րդ հոդվածի 1-ին մասի բովանդակության մեջ բացահայտված գույքին, այլ ոչ թե պարտապանի մոտ գտնվող ցանկացած գույքին:

***Դիրքորոշումներ 2-րդ հարցադրման վերաբերյալ.***

«Սնանկության մասին» օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին Ազգային ժողովի կողմից 12.12.2019թ. ընդունված (ուժի մեջ է մտել 15.04.2020թ.) թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի՝ «Եզրափակիչ մաս և անցումային դրույթներ» սահմանող 72-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ «սույն օրենքն ուժի մեջ է մտնում 2020 թվականի ապրիլի 15-ից և տարածվում է սույն օրենքն ուժի մեջ մտնելուց հետո հարուցված սնանկության գործերի վրա: Մինչև սույն օրենքն ուժի մեջ մտնելը հարուցված սնանկության գործերը վարվում են մինչև սույն օրենքն ուժի մեջ մտնելը գործող խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի նորմերով»:

«Սնանկության մասին» օրենքի՝ սնանկության գործերի քննության կարգը սահմանող 1-ին հոդվածի համաձայն՝

«1. Սնանկության գործերի վարումն իրականացվում է Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքով և սույն օրենքով սահմանված կարգով:

2. Եթե սույն օրենքով սահմանված են այլ կանոններ, քան Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքով, ապա սնանկության գործի քննությունն իրականացվում է սույն օրենքով սահմանված կանոններով»:

ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի՝ Օրենսգրքի գործողության ոլորտը սահմանող 1-ին հոդվածի 2-րդ և 3-րդ մասերի համաձայն՝

«սույն օրենսգրքով սահմանված կանոնները կիրառելի են Հայաստանի Հանրապետության սնանկության դատարանում (այսուհետ՝ սնանկության դատարան) սնանկության գործի վարման և դրա շրջանակում առանձին քաղաքացիական գործերի քննության նկատմամբ, եթե այլ բան նախատեսված չէ «Սնանկության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով:

Քաղաքացիական դատավարությունն իրականացվում է գործի քննության կամ առանձին դատավարական գործողության կատարման ժամանակ գործող օրենքով»:

Վերոգրյալ իրավակարգավորումները վերլուծելով «Նորմատիվ իրավական ակտերի մասին» օրենքի 41-րդ հոդվածի իրավակարգավորման լույսի ներքո՝ կարելի է հստակորեն արձանագրել, որ Ազգային ժողովի կողմից 12.12.2019թ. ընդունված թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքով մեծածավալ փոփոխություններ և լրացումներ են կատարվել «Սնանկության մասին» օրենքում, և Օրենքի «Եզրափակիչ մաս և անցումային դրույթներ» սահմանող հոդվածով տրվել են այն անհրաժեշտ իրավական լուծումները, որոնք հնարավորություն են տալիս տարանջատել մինչև Օրենքի ընդունումը հարուցված և Օրենքի ընդունումից հետո հարուցված սնանկության վարույթների նկատմամբ հետագա կիրառելի իրավակարգավորումների շրջանակը: Այսինքն՝ հստակ ընդգծվել է այն սահմանագիծը, թե սնանկության գործերի որ խմբի նկատմամբ է գործում 15.04.2020թ. ուժի մեջ մտած թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի կարգավորումները (այդ թվում՝ 4-րդ հոդվածի 3-րդ մասի իմաստով), և սնանկության գործերի որ խմբի նկատմամբ է շարունակում գործել մինչև 15.04.2020 թվականը (մինչև թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի ուժի մեջ մտնելը) գործող խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի կարգավորումները (այդ թվում՝ 4-րդ հոդվածի 2-րդ մասի իմաստով):

Վերոգրյալ իրավական վերլուծության արդյունքում հստակ է այն, որ մինչև 2020 թվականի ապրիլի 15-ը հարուցված սնանկության գործերի վարման գործընթացում կիրառելի չէ 15.04.2020թ. ուժի մեջ մտած թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի իրավակարգավորումները: Հետևաբար, առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանները քաղաքացիական գործերը 15.04.2020թ. ուժի

մեջ մտած թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի 4-րդ հոդվածի 3-րդ մասի հիմքով Սնանկության դատարան ըստ ենթակայության ուղարկելիս, ի թիվս այլ հանգամանքների, պետք է պարզեն Սնանկության դատարանում վարվող սնանկության գործը հարուցվել է մինչև 15.04.2020 թվականը (օրենքի ուժի մեջ մտնելը), թե հարուցվել է 15.04.2020 թվականից հետո: Սա է այն սահմանագիծը, որ առաջին ատյանի դատարանները պետք է նկատի ունենան կիրառելի իրավունքի նորմերն ընտրելու գործընթացում:

Միաժամանակ հարկ է նշել, որ ի թիվս 15.04.2020թ. ուժի մեջ մտած թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի մյուս կարգավորումների, նույն օրենքի՝ «Եզրափակիչ մաս և անցումային դրույթներ» սահմանող 72-րդ հոդվածի 10-րդ մասը կիրառելիս պետք է այն դիտարկել համակարգային, այն է՝ նույն հոդվածի 1-ին մասի իրավակարգավորման լույսի ներքո և շրջանակներում:

Մինչև 15.04.2020 թվականը հարուցված սնանկության գործերի վարման գործընթացում 15.04.2020թ. ուժի մեջ մտած թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքով սահմանված իրավակարգավորումները կիրառելը, այդ թվում՝ «Սնանկության մասին» օրենքի 4-րդ հոդվածի 3-րդ մասի կիրառման իմաստով, ուղղակի կհակասի նույն օրենքի՝ «Եզրափակիչ մաս և անցումային դրույթներ» սահմանող 72-րդ հոդվածի 1-ին մասի իրավակարգավորմանը:

***Դիրքորոշումներ 3-րդ հարցադրման վերաբերյալ.***

Մինչև 15.04.2020 թվականը (մինչև թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի ուժի մեջ մտնելը) գործող խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի 4-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ «սնանկության գործով պարտապանի գույքի կազմում ներառված գույքի և իրավունքների առնչությամբ ծագած բոլոր քաղաքացիաիրավական վեճերը, որտեղ պարտապանը հանդես է գալիս որպես պատասխանող կամ պատասխանողի կողմում հանդես եկող երրորդ անձ, քննվում են նույն սնանկության գործի շրջանակում»:

Առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարաններն իրենց վարույթում գտնվող քաղաքացիական գործերը **մինչև 15.04.2020 թվականը (մինչև թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի ուժի մեջ մտնելը) գործող խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի 4-րդ հոդվածի 2-րդ մասով** սահմանված իրավակարգավորման հիման վրա կարող են ըստ ենթակայության ուղարկել Սնանկության դատարան հետևյալ հանգամանքների հաշվառմամբ և պարզմամբ.

1) պետք է բացառված լինի քաղաքացիական գործի վարույթը «Սնանկության մասին» օրենքի 39-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 4-րդ կետի հիմքով կարճելու իրավական հնարավորությունը,

2) քաղաքացիական գործով վեճը պետք է ծագած լինի սնանկության գործով պարտապանի գույքի կազմում ներառված գույքի և իրավունքների առնչությամբ,

3) սնանկության գործով պարտապանը պետք է հանդիսանա առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանում քննվող քաղաքացիաիրավական վեճով պատասխանող կամ պատասխանողի կողմում հանդես եկող երրորդ անձ:

«Նորմատիվ իրավական ակտերի մասին» օրենքի 41-րդ հոդվածի իրավակարգավորումների լույսի ներքո մեկնաբանելով մինչև 15.04.2020 թվականը (մինչև թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի ուժի մեջ մտնելը) գործող խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի 4-րդ հոդվածի 2-րդ մասը՝ կարելի է փաստել, որ միայն վերը նշված երեք պայմանների միաժամանակյա առկայությամբ գործը Սնանկության դատարանի քննությանը հանձնված լինելու դեպքում է հնարավոր արձանագրել, որ գործն ըստ

ենթակայության ուղարկած առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը չի հանդիսանում այն պատշաճ դատարանը, որը տվյալ գործով պետք է իրականացնի հետագա քննություն:

***Դիրքորոշումներ 4-րդ հարցադրման վերաբերյալ.***

Մինչև 15.04.2020 թվականը (մինչև թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի ուժի մեջ մտնելը) գործող խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի 4-րդ հոդվածի 2-րդ մասի իրավակարգավորումը սահմանելիս Օրենսդիրը նպատակ է հետապնդել ապահովել սնանկության գործընթացի արդյունավետությունը, այդ թվում՝ ապահովել սնանկության գործի վարման ամբողջականությունը, գործով բացահայտել հնարավոր բոլոր պարտատերերին և նրանց պահանջները, սնանկության վարույթով անցնող ցանկացած գույքի վերաբերյալ հարցի քննարկում կազմակերպել միայն սնանկության վարույթում, ինչը կապահովի սնանկության վարույթի արդյունավետությունը և սնանկության վարույթի մասնակիցների իրավունքների ամբողջական իրացումը, քաղաքացիական և սնանկության գործերի ողջամիտ ժամկետում քննությունը, բացառելով հանդերձ նույն գույքի կամ իրավունքի վերաբերյալ տարբեր դատարաններում քննվող գործերի, ինչպես նաև դատական ակտերի առկայությունը և այլն:

Օրենսդրի այս կամքն իր ցայտուն արտահայտումն է ստացել տեղի ունեցած օրենսդրական փոփոխություններում, որպիսի իրավիճակում ուշադրության է արժանի «Սնանկության մասին» օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին Ազգային ժողովի կողմից ընդունված 12.12.2019թ. թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքը (ուժի մեջ է մտել 15.04.2020թ.):

Այսպես. 15.04.2020թ. ուժի մեջ մտած թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի նոր խմբագրությամբ 4-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ սնանկ ճանաչված պարտապանի գույքի կազմում ներառված գույքի և իրավունքների, երրորդ անձին պատկանող ապահովված իրավունքի առարկայի, պարտապանի և պարտատիրոջ մասնակցությամբ կնքված, ներառյալ՝ պարտավորությունների կատարման ապահովման միջոցների պայմանագրերի առնչությամբ ծագած և պարտատերերի պահանջների բավարարման հնարավորության վրա ազդող վեճերով քաղաքացիական գործերը, բացառությամբ կառավարչի կողմից ներկայացվող հայցերով հարուցվող քաղաքացիական գործերի, քննում է սնանկության գործը վարող դատավորը նույն սնանկության գործի շրջանակում՝ որպես առանձին քաղաքացիական գործեր (այսուհետ՝ առանձին քաղաքացիական գործեր):

Նշված նոր իրավակարգավորման բովանդակության բացահայտման արդյունքում կարելի է արձանագրել, որ օրենսդրի սահմանած նոր իրավակարգավորումն ենթադրում է քաղաքացիական գործերի առավել լայն շրջանակի քննություն սնանկության վարույթի շրջանակում, մասնավորապես՝ այն քաղաքացիական գործերը, որոնք կապված են սնանկ ճանաչված պարտապանի գույքի կազմում ներառված գույքի և իրավունքների, երրորդ անձին պատկանող ապահովված իրավունքի առարկայի, պարտապանի և պարտատիրոջ մասնակցությամբ կնքված, ներառյալ՝ պարտավորությունների կատարման ապահովման միջոցների պայմանագրերի առնչությամբ ծագած և պարտատերերի պահանջների բավարարման հնարավորության վրա ազդող վեճերի հետ (բացառությամբ սնանկության գործերով կառավարչների կողմից ներկայացվող հայցերով հարուցվող քաղաքացիական գործերի):

Այդուհանդերձ, ուշադրության է արժանի այն հանգամանքը, որ օրենսդիրը սահմանել է նաև 15.04.2020թ. ուժի մեջ մտած թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի խմբագրությամբ

«Սնանկության մասին» օրենքի 4-րդ հոդվածի 3-րդ մասի իրավակարգավորման շրջանակներում Սնանկության դատարանի կողմից քննության ենթակա (այդ թվում՝ առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարաններից ըստ ենթակայության ստացված) գործերի շրջանակը որոշելու համար անհրաժեշտ իրավակարգավորումները, որոնց վերաբերյալ իրավական վերլուծությունները մանրամասնորեն շարադրված են «Դիրքորոշումներ 2-րդ հարցադրման վերաբերյալ» հատվածում: Այսինքն՝ առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարաններում հարուցված քաղաքացիական գործերի փաստական հանգամանքների՝ 15.04.2020թ. ուժի մեջ մտած թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի 4-րդ հոդվածի 3-րդ մասի իրավակարգավորմանը համապատասխանելն ինքնին բավարար չէ քաղաքացիական գործն ըստ ենթակայության Սնանկության դատարանի քննությանը հանձնելու մասին եզրահանգում կատարելու համար:

Առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարաններն իրենց վարույթում գտնվող քաղաքացիական գործերը **15.04.2020թ. ուժի մեջ մտած թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի 4-րդ հոդվածի 3-րդ մասով** սահմանված իրավակարգավորման հիման վրա կարող են ըստ ենթակայության ուղարկել Սնանկության դատարան հետևյալ հանգամանքների հաշվառմամբ և պարզմամբ.

1) պետք է բացառված լինի քաղաքացիական գործի վարույթը «Սնանկության մասին» օրենքի 39-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 4-րդ կետի հիմքով կարճելու իրավական հնարավորությունը,

2) սնանկության գործը պետք է հարուցված լինի «Սնանկության մասին» օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին Ազգային ժողովի կողմից ընդունված 12.12.2019թ. թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքն ուժի մեջ մտնելու հետո,

3) քաղաքացիական գործով վեճը պետք է ծագած լինի սնանկ ճանաչված պարտապանի գույքի կազմում ներառված գույքի և իրավունքների, երրորդ անձին պատկանող ապահովված իրավունքի առարկայի, պարտապանի և պարտատիրոջ մասնակցությամբ կնքված, ներառյալ՝ պարտավորությունների կատարման ապահովման միջոցների պայմանագրերի առնչությամբ, բացառությամբ կառավարչի կողմից ներկայացվող հայցերով հարուցվող քաղաքացիական գործերի,

4) քաղաքացիական գործով ծագած վեճը պետք է ազդեցություն ունենա Սնանկության դատարանում հարուցված և վարվող սնանկության գործով պարտատերերի պահանջների բավարարման հնարավորության վրա:

«Նորմատիվ իրավական ակտերի մասին» օրենքի 41-րդ հոդվածի իրավակարգավորումների լույսի ներքո մեկնաբանելով 15.04.2020թ. ուժի մեջ մտած թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի 4-րդ հոդվածի 3-րդ մասը՝ անհրաժեշտ է փաստել, որ միայն վերը նշված չորս պայմանների միաժամանակյա առկայությամբ գործը Սնանկության դատարանի քննությանը հանձնված լինելու դեպքում է հնարավոր արձանագրել, որ գործն ըստ ենթակայության ուղարկած առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը չի հանդիսանում այն պատշաճ դատարանը, որը տվյալ գործով պետք է իրականացնի հետագա քննություն:

Սույն քաղաքացիական գործի նյութերի ուսումնասիրությունից հետևում է, որ Դատարանի 28.10.2019 թվականի որոշմամբ վարույթ է ընդունվել Վալերի Մեջլումյանի հայցադիմումն ընդդեմ ՎՏԲ Բանկ ՀԲԸ-ի, «Հայաստանի կենտրոնական դեպոզիտարիա» ԲԲԸ-ի, երրորդ անձինք «Թեղուտ» ՓԲԸ-ի, «ՎՏԲ-Հայաստան Բանկ» ՓԲԸ, **«Արմենիան Քափըր Փրոգրամ» ՓԲԸ-ի**, «Ռուդա Գրուպ» ՍՊԸ-ի՝ գրավի առարկայի իրացմանն

ուղղված գործողությունները ոչ իրավաչափ ճանաչելու և «Արմենիան Քափըր Փրոգրամ» ՓԲԸ-ի 100% բաժնետոմսերի նկատմամբ հայցվորի սեփականության իրավունքը գրանցելուն «Հայաստանի կենտրոնական դեպոզիտարիա» ԲԲԸ-ին պարտավորեցնելու պահանջների մասին:

Դատարանի 06.03.2020թ. որոշմամբ հայցվորի միջնորդությունը բավարարվել է, և **«Արմենիան Քափըր Փրոգրամ» ՓԲԸ-ն** հանվել է երրորդ անձանց կազմից:

15.06.2020թ. Դատարանը որոշում է կայացրել գործն ըստ ենթակայության Սնանկության դատարան ուղարկելու մասին: Քաղաքացիական գործը Սնանկության դատարանի քննությանը ենթակա լինելու Դատարանի եզրահանգումը հիմնավորվել է 15.04.2020թ. խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի 4-րդ հոդվածի վկայակոչմամբ և կիրառմամբ: Դատարանը, մասնավորապես, պատճառաբանել է, որ տվյալ դեպքում գործով վեճի առարկա է հանդիսանում «Արմենիան Քափըր Փրոգրամ» ՓԲԸ-ի 100% բաժնետոմսերի օտարման հետ կապված պահանջը, իսկ բաժնետոմսերի օտարման հետ կապված որոշում պետք է կայացնի մասնագիտացված դատարանը: Այսինքն՝ նման պայմաններում, երբ կազմակերպությունը սնանկ է ճանաչվել, և քննվում է նրա բաժնետոմսերի օտարման հարցը, Երևան քաղաքի ընդհանուր իրավասության դատարանին օրենքով նման լիազորություններ վերապահված չեն: Ուստի սույն գործը պետք է հանձնել Սնանկության դատարանին:

Սնանկության դատարանը, թիվ ԵԴ/34197/02/19 քաղաքացիական գործի ենթակայության հարցը քննարկելով մինչև 15.04.2020թ. խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի կարգավորումների համատեքստում, իր անհամաձայնությունը հիմնավորել է՝ փաստարկելով, որ թիվ ՍնԴ/0555/04/20 սնանկության գործով սնանկ ճանաչված պարտապան «Արմենիան Քափըր Փրոգրամ» ՓԲԸ-ն թիվ ԵԴ/34197/02/19 քաղաքացիական գործով չի հանդիսանում դատավարության մասնակից, բացի այդ, թիվ ԵԴ/34197/02/19 քաղաքացիական գործով վեճը ծագել է «Արմենիան Քափըր Փրոգրամ» ՓԲԸ-ի բաժնետերերի միջև և վերաբերվում է ընկերության բաժնետոմսերի պատկանելիությանը: Այսինքն՝ սույն գործով վերջնական դատական ակտի կայացման արդյունքում «Արմենիան Քափըր Փրոգրամ» ՓԲԸ-ի բաժնետոմսերի սեփականատերերի փոփոխությունը չի կարող հանգեցնել «Արմենիան Քափըր Փրոգրամ» ՓԲԸ-ի գույքի կազմի փոփոխության:

Սույն որոշմամբ արտահայտված իրավական դիրքորոշումների համատեքստում անդրադառնալով գործի փաստական հանգամանքներին՝ գտնում եմ, որ դատարանների միջև ծագած ենթակայության վեճը լուծելու համար հարկ է պարզել հետևյալ հանգամանքները՝

*ա) թիվ ԵԴ/34197/02/19 գործի ենթակայության հարցը լուծելիս կիրառման ենթակա է մինչև 15.04.2020 թվականը (մինչև թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի ուժի մեջ մտնելը) գործող խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի 4-րդ հոդվածի 2-րդ մասի իրավակարգավորումը, թե 15.04.2020թ. ուժի մեջ մտած թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի 4-րդ հոդվածի 3-րդ մասի իրավակարգավորումը,*

*բ) արդյո՞ք բացառված է թիվ ԵԴ/34197/02/19 գործի վարույթը «Սնանկության մասին» օրենքի 39-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 4-րդ կետի հիմքով կարճելու իրավական հնարավորությունը,*

*գ) կիրառելի իրավակարգավորման շրջանակներում առկա են արդյո՞ք թիվ ԵԴ/34197/02/19 գործը Սնանկության դատարանին հանձնելու համար անհրաժեշտ նախապայմանները:*

Անդրադառնալով սույն գործի ենթակայության հարցը լուծելիս կիրառման ենթակա օրենսդրության հարցին՝ հարկ է նախ և առաջ արձանագրել, որ Սնանկության դատարանը «Քաղաքացիական գործի ենթակայությունը որոշելու համար այն ՀՀ վճռաբեկ դատարանի նախագահին ուղարկելու մասին» 25.06.2020 թվականի որոշմանը կից ներկայացրել է Սնանկության դատարանի 04.03.2020 թվականի թիվ ՍնԴ/0555/04/20 որոշումը, որով վարույթ է ընդունվել «Արցախտրանս» ՍՊԸ-ի դիմումը՝ «Արմենիան Քափըր Փրոգրամ» ՓԲԸ-ին սնանկ ճանաչելու մասին, ինչպես նաև ներկայացվել է Սնանկության դատարանի 30.04.2020թ. թիվ ՍնԴ/0555/04/20 վճիռը, որով «Արցախտրանս» ՍՊԸ-ի դիմումը բավարարվել է, և «Արմենիան Քափըր Փրոգրամ» ՓԲԸ-ն սնանկ է ճանաչվել: Այսինքն՝ «Արմենիան Քափըր Փրոգրամ» ՓԲԸ-ի սնանկության գործը հարուցվել է մինչև 12.12.2019թ. ընդունված թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի ուժի մեջ մտնելը (15.04.2020թ.)՝ նկատի ունենալով, որ պարտապանին սնանկ ճանաչելու մասին դիմումը վարույթ է ընդունվել **04.03.2020 թվականին**, որպիսի պարագայում սույն որոշմամբ արտահայտված իրավական դիրքորոշումների համատեքստում կիրառման ենթակա են մինչև 15.04.2020 թվականը (մինչև թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի ուժի մեջ մտնելը) գործող խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի կարգավորումները՝ հաշվի առնելով, որ 12.12.2019թ. ընդունված (ուժի մեջ է մտել 15.04.2020թ.) թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի՝ «Եզրափակիչ մաս և անցումային դրույթներ» սահմանող 72-րդ հոդվածի 1-ին մասը, որպես կիրառելի օրենսդրությունը որոշելու ուղենիշ, սահմանել է գործի հարուցման պահը: Նման պայմաններում իրավաչափ է կիրառելի օրենսդրության վերաբերյալ Սնանկության դատարանի եզրահանգումը, ինչը, սակայն, անտեսվել է Դատարանի կողմից: Հետևաբար թիվ ԵԴ/34197/02/19 քաղաքացիական գործի՝ Սնանկության դատարանին ենթակայության հարցը պետք է պարզել և գնահատել մինչև 15.04.2020 թվականը (մինչև թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի ուժի մեջ մտնելը) գործող խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի 4-րդ հոդվածի 2-րդ մասի կարգավորումների լույսի ներքո:

Մինչև 15.04.2020 թվականը գործող խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի կարգավորումների համատեքստում անդրադառնալով սույն գործի ենթակայության հարցին՝ հարկ է արձանագրել հետևյալը.

Թիվ ԵԴ/34197/02/19 քաղաքացիական գործով ներկայացված հայցապահանջների ուսումնասիրությունից հետևում է, որ թիվ ՍնԴ/0555/04/20 գործով սնանկ ճանաչված «Արմենիան Քափըր Փրոգրամ» ՓԲԸ-ն թիվ ԵԴ/34197/02/19 քաղաքացիական գործով դատավարության մասնակից չի հանդիսանում, ինչն արդեն իսկ բացառում է թիվ ԵԴ/34197/02/19 քաղաքացիական գործի վարույթը կարճման ենթակա լինելու իրավական հնարավորությունը:

Անդրադառնալով թիվ ԵԴ/34197/02/19 քաղաքացիական գործով հայցադիմումով ներկայացված պահանջների բնույթին՝ նախ հարկ է արձանագրել, որ մինչև 15.04.2020 թվականը (մինչև թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի ուժի մեջ մտնելը) գործող խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի 4-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանված իրավակարգավորման հիման վրա գործը կարող է ըստ ենթակայության ուղարկվել Սնանկության դատարան հետևյալ հանգամանքների միաժամանակյա առկայության պարագայում.

1) քաղաքացիական գործով վեճը պետք է ծագած լինի սնանկության գործով պարտապանի գույքի կազմում ներառված գույքի և իրավունքների առնչությամբ,

2) սնանկության գործով պարտապանը պետք է հանդիսանա առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանում քննվող քաղաքացիաիրավական վեճով պատասխանող կամ պատասխանողի կողմում հանդես եկող երրորդ անձ:

«Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ բաժնետիրական ընկերություն (այսուհետ՝ Ընկերություն) է համարվում առևտրային կազմակերպություն հանդիսացող այն տնտեսական ընկերությունը, որի կանոնադրական կապիտալը բաժանված է Ընկերության նկատմամբ բաժնետերերի պարտավորական իրավունքը հավաստիացնող որոշակի թվով բաժնետոմսերի:

Նույն հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ընկերությունն իրավաբանական անձ է և ունի իր բաժնետերերի գույքից առանձնացված գույք, որը հաշվառվում է ինքնուրույն հաշվեկշռում: Ընկերությունն իրավունք ունի իր անունից ձեռք բերել ու իրականացնել գույքային և անձնական ոչ գույքային իրավունքներ, կրել պարտականություններ, դատարանում հանդես գալ որպես հայցվոր կամ պատասխանող:

«Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ընկերությունն իր պարտավորությունների համար պատասխանատու է իրեն պատկանող ամբողջ գույքով:

Նույն հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ընկերությունը պատասխանատու չէ իր բաժնետերերի պարտավորությունների համար:

Նույն հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ ընկերության բաժնետերերը պատասխանատվություն չեն կրում նրա պարտավորությունների համար և իրենց պատկանող բաժնետոմսերի արժեքի սահմաններում կրում են Ընկերության գործունեության հետ կապված վնասների ռիսկը:

Նույն հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ եթե Ընկերության անվճարունակության (սնանկության) պատճառ է հանդիսանում բաժնետերերի կամ այլ անձանց գործունեությունը (անգործությունը), որոնք ունեն Ընկերությանը կատարման համար պարտադիր ցուցումներ տալու իրավունք կամ Ընկերության գործունեությունն այլ կերպ կանխորոշելու հնարավորություններ, ապա Ընկերությանը պատկանող գույքը չբավարարելու դեպքում այդ բաժնետերերի կամ այլ անձանց վրա կարող է դրվել լրացուցիչ (սուբսիդիար) պատասխանատվություն՝ Ընկերության պարտավորությունների համար:

Վերոհիշյալ բաժնետերերի կամ այլ անձանց գործողությունները (անգործությունը) համարվում են Ընկերության անվճարունակության (սնանկության) պատճառ միայն այն դեպքում, եթե նրանք օգտագործել են իրենց այդ իրավունքը կամ հնարավորությունները Ընկերությանը որոշակի գործողություններ կատարել կամ չկատարել պարտադրելու նպատակով, նախօրոք իմանալով, որ այդ պատճառով Ընկերությունը կհայտնվի անվճարունակության (սնանկության) վիճակում:

Վերը թվարկված իրավանորմերի վերլուծությունից հետևում է, որ օրենսդիրը հստակ տարանջատել է բաժնետիրական ընկերությանը պատկանող գույքն այդ ընկերության բաժնետիրոջը պատկանող գույքից: Մասնավորապես, ընկերության բաժնետիրոջը կարող է պատկանել ընկերության բաժնետոմսը, որը վերջինս կարող է իր հայեցողությամբ տնօրինել: Ընդ որում, ընկերության բաժնետերը պատասխանատու չէ ընկերության պարտավորությունների համար և միայն իր բաժնետոմսի արժեքի սահմաններում կրում է ընկերության գործունեության հետ կապված վնասների ռիսկը: Օրենսդիրը, սակայն, բացառություն է նախատեսել այն դեպքի համար, երբ ընկերության անվճարունակության (սնանկության) պատճառ է հանդիսանում բաժնետերերի կամ այլ անձանց գործունեությունը (անգործությունը), որոնք ունեն ընկերությանը կատարման

համար պարտադիր ցուցումներ տալու իրավունք կամ ընկերության գործունեությունն այլ կերպ կանխորոշելու հնարավորություններ: Նման իրավիճակում ընկերությանը պատկանող գույքը չբավարարելու դեպքում այդ բաժնետերերի կամ այլ անձանց վրա կարող է դրվել լրացուցիչ (սուբսիդիար) պատասխանատվություն՝ ընկերության պարտավորությունների համար:

Հարկ է արձանագրել, որ թիվ ԵԴ/34197/02/19 քաղաքացիական գործով ներկայացված է «Արմենիան Քափըր Փրոգրամ» ՓԲԸ-ի բաժնետոմսերի՝ որպես գրավի առարկայի իրացմանն ուղղված գործողությունները ոչ իրավաչափ ճանաչելու և այդ բաժնետոմսերի նկատմամբ հայցվորի սեփականության իրավունքը գրանցելուն պարտավորեցնելու պահանջ, այսինքն՝ թիվ ԵԴ/34197/02/19 քաղաքացիական գործով վեճի առարկան «Արմենիան Քափըր Փրոգրամ» ՓԲԸ-ի բաժնետոմսերն են՝ որպես բաժնետիրոջը պատկանող գույք: Մինչդեռ թիվ ՍնԴ/0555/04/20 գործով սնանկ ճանաչված պարտապանը «Արմենիան Քափըր Փրոգրամ» ՓԲԸ-ն, որի գույքային զանգվածում մինչև 15.04.2020 թվականը (մինչև թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի ուժի մեջ մտնելը) գործող խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի 47-րդ հոդվածի 1-ին մասի հիմքով կարող է ներառվել պարտապանին, այսինքն՝ «Արմենիան Քափըր Փրոգրամ» ՓԲԸ-ին պատկանող ցանկացած գույք, իրավունք կամ այլ ակտիվ, որպիսին, սակայն, վերոգրյալ վերլուծությունների հիման վրա չի կարող համարվել նույն ընկերության բաժնետիրոջը պատկանող բաժնետոմսը, որը հանդիսանում է այլ սուբյեկտի սեփականությունը: Բաժնետերը սնանկ ճանաչված ընկերության պարտավորությունների համար սուբսիդիար պատասխանատվություն կարող է կրել միայն այն դեպքում, երբ ընկերության անվճարունակության (սնանկության) պատճառ է հանդիսանում բաժնետիրոջ գործունեությունը (անգործությունը), ընդ որում՝ տվյալ բաժնետերը պետք է ընկերությանը կատարման համար պարտադիր ցուցումներ տալու իրավունք կամ ընկերության գործունեությունն այլ կերպ կանխորոշելու հնարավորություն ունենա և ընկերությանը պատկանող գույքը չպետք է բավարարի ընկերության պարտավորությունները կատարելու համար: Սույն պարագայում, նկատի ունենալով նաև գործում վերոշյալ փաստակազմի բացակայությունը, հարկ է արձանագրել, որ թիվ ԵԴ/34197/02/19 քաղաքացիական գործով ծագած վեճը չի առնչվում թիվ ՍնԴ/0555/04/20 գործով սնանկ ճանաչված պարտապանի գույքային իրավունքներին, որպիսի իրավաչափ եզրահանգման և եկել է Սնանկության դատարանը:

Ինչ վերաբերում է Դատարանի կողմից վկայակոչված՝ «Սնանկության մասին» օրենքի 39-րդ հոդվածի 1-ին մասի «բ» կետի կարգավորմանը, որը սահմանում է, որ սնանկության վերաբերյալ դիմումը վարույթ ընդունելու պահից՝ արգելվում է առանց դատարանի որոշման պարտապանի գույքի, ինչպես նաև նրա մասնակցի (մասնակիցների) սեփականությունը հանդիսացող պարտապան կազմակերպությունում ունեցած բաժնեմասերի (բաժնետոմսերի, փայաբաժինների և օրենքներով սահմանված այլ արժեթղթերի) օտարումը, վարձակալության տալը, գրավադրումը կամ այլ ձևով ծանրաբեռնումը, բացառությամբ նույն օրենքի 55-րդ հոդվածի երկրորդ մասով նախատեսված դեպքերի, ապա հարկ է արձանագրել հետևյալը. նախ նշված իրավակարգավորման վերլուծությունից ուղղակիորեն հետևում է, որ առանց դատարանի որոշման պարտապանի մասնակցի (մասնակիցների) սեփականությունը հանդիսացող պարտապան կազմակերպությունում ունեցած բաժնեմասերի (բաժնետոմսերի, փայաբաժինների և օրենքներով սահմանված այլ արժեթղթերի) օտարման արգելքը վերաբերում է սնանկության վարույթի հարուցումից հետո նման գործողությունների իրականացմանը, և որևէ կերպ չի կարող ենթադրել նախկինում իրականացված

օտարման գործընթացի օրինականության վիճարկման արգելք: Բացի այդ, «Սնանկության մասին» օրենքի 39-րդ հոդվածի 1-ին մասի «բ» կետի կարգավորումը որևէ կերպ չի հարաբերակցվում նույն օրենքի՝ մինչև 15.04.2020թ. գործող խմբագրությամբ 4-րդ հոդվածի 2-րդ մասի իրավակարգավորման պայմանների հետ և չի կարող մեկնաբանվել որպես քաղաքացիական գործը Սնանկության դատարանին հանձնելու իրավական հիմք: Հետևաբար այս կապակցությամբ Դատարանի եզրահանգումը հիմնավոր և իրավաչափ համարվել չի կարող:

Միաժամանակ հարկ է արձանագրել, որ թիվ ՍնԴ/0555/04/20 գործով սնանկ ճանաչված պարտապանը թեև թիվ ԵԴ/34197/02/19 քաղաքացիական գործով ներգրավված է եղել որպես պատասխանողի կողմում երրորդ անձ, սակայն Դատարանի 06.03.2020թ. որոշմամբ հայցվորի ներկայացուցչի միջնորդությամբ հանվել է դատավարության մասնակիցների կազմից, որպիսի պայմաններում բացակայում է թիվ ԵԴ/34197/02/19 գործը Սնանկության դատարանին հանձնելու երկրորդ պայմանը:

Հետևաբար, վերոգրյալ իրավական և փաստական վերլուծությունները թույլ են տալիս եզրակացնել, որ թիվ ԵԴ/34197/02/19 քաղաքացիական գործը Սնանկության դատարանին ըստ ենթակայության հանձնելու համար գործում բացակայում են անհրաժեշտ փաստական և իրավական ամբողջական հիմքերը, ուստի թիվ ԵԴ/34197/02/19 քաղաքացիական գործը պետք է հանձնել Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի քննությանը:

Հիմք ընդունելով վերոգրյալ իրավական և փաստական վերլուծությունները, և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 26-րդ հոդվածի 2-րդ մասով՝

## Ո Ր Ո Շ Ե Ց Ի

1. Թիվ ԵԴ/34197/02/19 քաղաքացիական գործը ենթակա է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին:
2. Սույն որոշումը և թիվ ԵԴ/34197/02/19 քաղաքացիական գործի նյութերն ուղարկել Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան:
3. Որոշման օրինակն ուղարկել Սնանկության դատարան:

**ԵՐՎԱՆԴ ԽՈՒՆԴԿԱՐՅԱՆ**